

L'última crisi de l'alta costura

## Bellesa en exclusiva

La darrera passarel·la de primavera-estiu d'alta costura a París ha estat un espetec de luxe i volgut entusiasme. Les grans cases de la moda no volen sentir a parlar de crisi però tots saben que les coses, a l'olimp de la costura, estan canviant.



Dos models de Juan Andrés Mompó, el "Christian Lacroix" valencià.

TONO BALAGUER

**L**espectacular polèmica sorgida a França al voltant de la compra d'Yves Saint Laurent per part de l'empresa pública d'Elf-Sanofi ha estat el tro final d'una de les temporades més tempestuoses que es recorden a París. Segons la premsa francesa, els contactes entre la prestigiosa firma i el palau de l'Elisi han estat determinants per resoldre aquesta transacció. YSL, una de les cases emblemàtiques de l'alta costura i la moda, iniciava aquesta dècada amb unes pèrdues econòmiques tan importants que l'única solució era vendre. Després d'estudiar les ofertes de diversos grups financers estrangers, YSL ha decidit vendre's a una empresa francesa. Així tot queda a casa. Sembla que perquè tot arribés a bon port el mateix Mitterrand va intervenir. És evident que Pierre Bergé, administrador d'YSL i alhora president de l'Òpera de París i de l'Òpera de la Bastilla, ha jugat fort amb els seus contactes. Al capdavant, ni Bergé ni l'Elisi estaven disposats a perdre una de les firmes més emblemàtiques del sector més malcriat a França: la moda.

Però, malgrat que el saldo de l'afer YSL ha salvat l'honor francès, la crisi no s'ha aturat.

L'entrada als 90, amb la patacada que ja va representar la guerra del Golf (molts encàrrecs que tenien per destí els EUA o els països àrabs es van anul·lar), va significar un canvi en les expectatives de totes les grans firmes. Solament les marques controlades i promogudes per forts grups financers podien afrontar l'aferissada competència en el sector. Dior va passar a dependre de LVMH -Louis-Vuitton-Moët-Hennessy-; Scherrer del grup japonès Seibu i Chanel d'un grup alemany. Són aquests grups els que han provocat tempestes en el sector. Els grups financers, el que volen és rendibilitat.

La lliçó del fer negoci per damunt de tot ha estat l'última que han hagut d'aprendre



Yves Saint Laurent ha hagut de vendre la seva empresa per a sobreviure.

ARXIU

tots els dissenyadors del gran París. I no tots se n'han sortit. Un d'ells, Claude Montana, fa un any que es va quedar sense feina a la casa Lanvin malgrat que aquella temporada havia guanyat un Didal d'Or per la seva col·lecció d'alta costura. La causa de l'acomiadament va ser que les vendes no havien respost a les expectatives creades. Un altre cas semblant va tenir lloc al desembre passat. El dissenyador Jean-Louis Scherrer va ser acomiadat de la seva pròpia casa. Els socis japonesos que des del 90 havien aconseguit la majoria de les accions de la firma van veure que el pla engegat per salvar l'empresa no funcionava. El marasme econòmic amenaçava d'ofegar el sector, però, paradoxalment, l'alta costura rebia un homenatge darrere l'altre. La mateixa setmana que Scherrer era acomiadat de la feina, Pierre Cardin es convertia en el primer modista membre de l'Acadèmia de Belles Arts francesa. El mateix Cardin declarava que l'entrada de la moda a l'Acadèmia era important per a la institució però que calia de democratitzar el luxe i reduir els preus per arribar a més gent.

Així, i mentre les grans firmes s'enfronten en la batalla per la supervivència, París s'apressa a tirar endavant el seu homenatge màxim a la moda. A finals d'aquest any s'obrirà al Louvre un espai dedicat a l'univers de la moda. Givenchy, Dior i Chanel seran els veïns de la Gioconda.

Mentre la recessió oberta no arriba, però, les col·leccions floreixen cada temporada. El mes de gener passat, durant la presentació dels models per a aquesta primavera-estiu, els somriures rutilants de les *top-*

*model* lluien més que mai. Uns cossos magnífics vestits de somni volien fer oblidar, sota els focus, que hi havia crisi. En la ment de tots els grans creadors hi havia una frase que es repetia, contra la crisi, imaginació.

#### LA CRISI QUE VA I VE

La d'ara, però, no és la primera ni l'última crisi de l'alta costura. El luxe, l'exclusivitat i l'artesanía en el vestit són el reflex del que en cada època la societat vol i es pot permetre. Si de cada època estirem el fil de l'alta costura, ens surt l'esperit del moment

Els 70 van marcar l'inici del primer declivi important de l'alta costura. D'una banda, l'entrada amb força del *prêt-à-porter* va ser un cop difícil de pair per al sector. Els grans de la moda van tancar els seus salons i tothom es va llençar a fabricar moda industrialment, en sèrie. Els 70 s'iniciava també la crisi del petroli, que es va allargar fins ben entrada la dècada dels 80. Davant la crisi, el luxe passava a tenir menys importància. L'estètica, la imatge, no eren l'essencial als 70. L'any 1978, Manolo Pertegaz declarava que l'alta costura estava liquidada, que era una cosa desfada. I tenia raó. Als 70 no era moda l'ostentació. No era un bon moment per pensar en el luxe.

La puixança econòmica i l'inici de la passió per la cultura del cos aparellada a la dècada dels 80 va fer que l'alta costura tornés a estar en voga. Pertegaz, deu anys després d'haver dit que l'alta costura estava acabada, tornava a dissenyar. Tenia més trucades de clientes de les que podia atendre. Els 80 tornaven a posar de moda vestir bé. Definir-se per l'aparença va començar a ser moda i immediatament, una necessitat que cadascú intentava satisfer ajustant-se o sobrepasant de vegades les seves possibilitats. El retorn a la costura, al prestigi, no vol dir que vestir peces artesanals sigui una cosa a la qual tenen accés les masses. La revolució tecnològica permet aplicar noves màquines a la indústria de la confecció, amb la qual cosa el *prêt-à-porter* pot augmentar la seva qualitat i imitar al màxim l'alta costura. La febre del disseny fa que la roba signada adquireixi un valor excepcional. En aquest cas no parlem d'alta costura, és a dir, de peces úniques, sinó del que es comença a anomenar alt *prêt-à-porter*: fabricació única de cada peça però a partir d'un patronatge estudiat d'un vestit que ja existeix. La confecció és molt acurada i els materials de molta qualitat. Els vestits d'alt *prêt-à-porter*

no són peces úniques, però són sèries numerades: de cada model se'n fan tres còpies com a molt.

Però si als 80 torna l'alta costura no només ho fa el prestigi sinó també el negoci. El retorn al *glamour* aparellat al consumisme fa que les grans cases de la moda comencin a produir a gran escala, a més de potents línies de *prêt-à-porter* -filles sempre de les d'alta costura- línies de perfums, cremes, maquillatges, i els mil i un productes de bellesa.

#### EL FACTOR ITALIA

Deixant a banda el recorregut econòmic del sector els darrers 15 o 20 anys, la principal novetat estètica en l'alta costura dels darrers ha estat sens dubte el



Gianfranco Ferré, un dels conqueridors italians de París.

ARXIU

desembarcament dels italians a París.

Saba nova i imaginació arriben a una plaça, París, que anava veient com els seus primers espases es feien grans. Milà, convertida en capital del *prêt-à-porter* i, per tant, en capital dels grans negocis en moda, comença a exportar mestres. Tots els nous dissenyadors, però, saben que està bé nedar pel Sena, però cal guardar una mica de roba a Milà. I per això creen a la ciutat l'illa d'or de la moda a les conegudes vies de Montnapoleone, della Spiga, Borgopesso i Sant Andrea. En aquest rectangle de carrers es concentren els tallers i les botigues dels dissenyadors més famosos del món: Armani, Valentino, Gianfranco Ferré, Gianni Versace, Fendi, Krizia i Gucci.

De tots aquests, els grans conqueridors de París han estat sens dubte Valentino i



Creació de José M. García, en l'última desfilada d'alta costura a Barcelona.

ARXIU

Gianfranco Ferré. Valentino ha aconseguit ser l'única marca italiana que participa amb tots els atributs a les desfilades de cada temporada d'alta costura. Gianfranco Ferré, propietari de la marca que duu el seu nom, ha estat l'artífex del ressorgiment de Christian Dior, un ressorgiment tant estètic com econòmic. Per la seva banda, Versace, el rei del barroc, actua de *d'enfant terrible* en aquest escenari.

L'estratègia italiana en el camp de la moda, però, va més enllà de París. Atents a les variacions del sector, els tentacles italians saben molt bé que la pròxima conquesta són els Estats Units. Tot i que els dissenys italians ja fa temps que commouen algunes de les grans fortunes nord-americanes, enguany passarà a ser una referència obligada en la història de l'assalt dels dissenys italians als EUA: l'exposició sobre el naixement de la moda italiana. La sala Bianca dissenyada per l'arquitecta Gae Aulenti arribarà a Nova York. La sala Bianca formarà part d'una multi-exposició sobre l'art contemporani italià al Museu Guggenheim.

#### DISSENYADORS FINAL DE MIL·LENNI

"Ells sí que eren mites: Chanel, Balenciaga, Guy Laroche... Només feien col·leccions d'alta costura. Nosaltres no som mites. Treballem moltíssim i som autèntics homes de negocis i, és clar, no tenim temps de veure l'últim model que s'ha comprat la comtessa de tal". Amb aquestes paraules, Valentino definia alguns dels trets dels actuals creadors de les línies mestres de la moda a tot el món. Actualment, els grans de la moda

són al mateix temps que creadors, entesos en finances. Alguns es decanten més per la gestió de la casa per la qual dissenyen com és el cas de Gianfranco Ferré per Dior, d'altres es dediquen a crear en col·laboració amb una *top-model*, el nom de la qual ajuden a rendibilitzar. Aquest és el cas de Karl Lagerfeld, que primer compartia el tron de Chanel amb Inés de la Fressange i ara, després que hagin partit peres, amb Claudia Schiffer. D'altres, com Christian Lacroix, tenen prou feina a dur sobre les espatlles la responsabilitat de ser la gran esperança francesa en un París ocupat per creadors de tot el món. Ajuden a completar aquest fresc contemporani de la gran moda els reis italians del moment, Gianni Versace i Giorgio Armani, i a poc a poc, els pri-



Model de Tapbioles i Pierretas presentat al Saló de la Moda Espanola.

ARXIU

mers nord-americans: Oscar de la Renta, Calvin Klein, Donna Karan.

#### BARCELONA, L'ÚNICA PASSAREL·LA

Barcelona presentava ara fa dues setmanes la 103 edició de l'anomenat Saló de la Moda Espanola, l'única passarel·la d'alta costura al país i a tota la península. La participació d'aquesta darrera edició va ser força migrada. Només cinc creadors: Andrés Andreu, José M. García, Gustavo Puente i les cases Santa Eulàlia i Tapbioles i Pierretas. Aquest era un saló de trànsit perquè els organitzadors de sempre, el Gremi de les Indústries de la Confecció de Barcelona i la Cooperativa de l'Alta Costura, han decidit renovar-se. Per als veterans, una de les raons de l'evolució és, sens dubte, la nostàlgia de l'esplendor d'un

Pertegaz, d'un Pedro Rovira, d'una Carme Mir. Per als dissenyadors joves, la necessitat de canvi es projecta cap al futur. El Saló s'ha de convertir en una passarel·la de qualitat i d'impacte. Margarita Nuez i d'altres ja han manifestat que prendran part al Saló quan aquest es dediqui íntegrament a presentar models a futures clientes i no, com fins ara, a modistes que vénen a prendre idees. El dissenyador valencià Juan Andrés Mompó, que va participar a l'anterior edició del Saló de Barcelona, diu que un dels elements que troba a faltar és la fantasia. Mompó, que té la majoria de clientela en gent de 25 a 40 anys, reclama un toc d'atreuiment per a l'alta costura, el toc que fa que una peça sigui especial.

El sector de l'alta costura aquí es divideix en firmes o cases de costura i creadors individuals. A Barcelona, les dues cases d'alta costura per excel·lència són Santa Eulàlia i Tothom de Marta Rota. Pel que fa als dissenyadors, la major part no es dediquen a l'alta costura per definició sinó que fan les seves presentacions d'alt *prêt-à-porter* en solitari o en passarel·les com la Gaudí. El gènere majoritari, doncs, és la peça de confecció de qualitat firmada. Una peça *prêt-à-porter* de Toni Miró, David Valls, María Encarnación, Roser Marsé o Lydia Delgado són avui tan apreciades aquí com ho és a Milà una peça de confecció de Gianfranco Ferré.

Aquí i allà, però, tots els creadors i empresaris estan d'acord: sempre hi haurà algú que voldrà vestir peces exclusives. En definitiva, d'una bellesa única.

Xènia Bussé



Vestit d'Andrés Andreu, participant també en el Saló.

ARXIU